

KÖROĞLU'NUN HALEP KOLU (AMASYA VARYANTI)**Köroğlu's Aleppo Narrative (Amasya Variant)****Yrd. Doç. Dr. Serdar UĞURLU*****ÖZ**

Köroğlu anlatmaları ile ilgili yapılan çalışmalar dikkate alınacak olursa karşımıza iki tür Köroğlu tipi çıkmaktadır. Bunlar destan kahramanı olan Köroğlu tipi ile hikâye kahramanı olan Köroğlu'dur. Elimizdeki metin hikâye kahramanı olan Köroğlu tipi üzerine kurgulanmış bir metindir. Bizi bu hikâye metnine götüren ise 60 dakikalık bir kaset kayıdır. Kaynak kişilerin ifadelerine göre 1960 senesinde Amasya'nın Aydıncı Nahiyesi, Yeşilöz Köyü'nde, Âşık Veysel ve yardımcısı ya da çırağı olan Âşık İbrahim'in de bulunduğu bir mecliste, Âşık Mehmet'in dillendirdiği bu hikâye kayıt altına alınmıştır. Âşık Veysel ve beraberindeki Âşık İbrahim bu köyde Âşık Mehmet'in evinde üç gün misafir kalmışlardır. Âşık Veysel çok memnun kaldığı bu misafirlik sonrası sanatını ve yeteneğini takdir ettiği Âşık Mehmet ile sazlarını değiş tokuş etmiş ve bu şekilde köyden ayrılmıştır. Âşık Veysel'in sazı hâlâ aynı ailenin muhafazası altındadır. Âşık Mehmet'in mecliste dile getirdiği Köroğlu hikâyesi incelendiğinde, Köroğlu kollarından Halep Kolu'nun bir varyantı olduğu görülmektedir. Köroğlu Kolları ile ilgili yapılan derleme çalışmaları neticesinde Anadolu sahasında şimdiye kadar 32 Köroğlu koluna rastlanılmıştır. Bu kollardan birisi de Halep Kolu'dur. Bu kol ile ilgili problem ise ismen kaynak eserlerde geçmesine rağmen metin olarak kendisine rastlayamamış olmamızdır. Elimizdeki metnin, Halep Kolu'nun bir varyantı olduğuna şüphe yoktur. Eser mensur ve manzum bölümleri itibarıyla orta hacimde bir eserdir. Amasya'nın ağız özellikleri esere yansdığından bu eser için "Halep Kolu'nun Amasya Varyantı" denilmesi yerinde olacaktır. Manzum kısımların çokluğu esere farklı bir hava katmıştır çünkü bu kısımların saz eşliğinde nasıl seslendirildiğine kaset kaydından ulaşılabilmektedir. Çalışmamızın bu anlamda Köroğlu çalışmalarına bir nebze de olsa katkısının olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler

Köroğlu, Halep Kolu, destan, hikâye, anlatı.

ABSTRACT

If we consider the studies on Köroğlu narratives, we see two types of Köroğlu. First type is a saga hero and the second type is a story hero. The text we have is fictionalised on Köroğlu type who is a story hero. It is a 60-minute tape record which takes us to the story text. According to the source people's statements, this story has been recorded in a gathering, where his apprentice Âşık İbrahim was also there and story is put into words by Âşık Mehmet in Yeşilöz, Amasya in 1960. Âşık Veysel and Âşık İbrahim stayed in Âşık Mehmet's house for three days in this village. Âşık Veysel exchanged his instrument (saz) with Âşık Mehmet who he appreciated his art and talent after his visit which he was really pleased. Âşık Veysel's instrument is still protected by this family. When we study Köroğlu story that is put into words by Âşık Mehmet, it is seen that it corresponds to Aleppo Variant which is from narratives of Köroğlu. One of these variants is Aleppo. The problem with this variant is that we couldn't find it as a text, yet it is stated by name in source works. It is no doubt that the text we have is similar to Aleppo Variant. This work is moderate beginning from prose and verse. It will be to the point if we say "Amasya Variant of Aleppo Narrative" as Amasya dialect's characteristics are reflected on this work. The parts that are composed with verse creates a change, because how these parts is performed in company with the instrument, is reached from tape record. We think that our work will contribute to the studies on Köroğlu to some extent in this sense.

Key Words

Köroğlu, Aleppo Variant, saga, story, narrative.

* Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, Bolu/Türkiye, sugurlu@ibu.edu.tr

Giriş

Çalışmamıza konu olan Koroğlu anlatmasına, 1960 senesinden kalma bir kaset kaydından ulaşılmıştır. Amasya vilayetinin Aydıncı Nahiyesi, Yeşilöz Köyü'nde içlerinde Âşık Veysel'in de bulunduğu bir grup âşık, bir meclis düzenlerler. Bu meclis, dönemin imkânsızlıklarına rağmen kayıt altına alınabilmiştir. Meclisi oluşturan âşıklar; Âşık Mehmet, Âşık Veysel ve Âşık İbrahim'dir. Sazların çalındığı, cem evlerinde nefeslerin söylendiği ve köy kahvehanelerinde âşık atışmalarının yapıldığı bu yıllarda Âşık Mehmet, Amasya genelinde tanınan ve birçok âşığı da kışkırtacak derecede güzel deyişler ve demeler söyleyebilen bir âşıktır.



Resim1: Âşık Mehmet ve Elinde Âşık Veysel'in Sazı

Âşık Mehmet'in damadı Nebi İnan (76) ve kızı Firdevs İnan'ın (72) anlattıklarına göre Âşık Veysel ve yol arkadaşı Âşık İbrahim, Yeşilöz Köyü-

ne gelmiş ve üç gün boyunca evlerinde misafir olmuşlardır.¹ Bu misafirlikte Firdevs İnan'ın babası olan Âşık Mehmet, misafir âşıklarla bir meclis düzenler ve daha önce Koroğlu'nun "*Halep Kolu*" olarak bildiğimiz ancak bu güne kadar metinlerine ulaşamadığımız kolun "*Amasya Varyantı*"nı sazı eşliğinde dile getirir. Bu kol, kaynak eserlerde karşımıza "*Koroğlu'nun Halep Seferi*", "*Demircioğlu-Halep Kolu*" veya "*Halep Kolu*" gibi farklı adlandırmalarla çıkabilmektedir.

Anadolu sahası Koroğlu kolları üzerine yapılmış pek çok çalışma vardır. Kronolojik olarak, bu çalışmaların en eskisi, Zekeriya Karadavut'un (2002:1) "*Koroğlu'nun Ortaya Çıkışı*" adlı eserinde de bahsettiği üzere, 1885-1886 yılında neşredilmiş olan "*Meşhur Koroğlu*" adlı çalışmadır. Bu tarihten sonra yapılmış ilk derli toplu çalışma, "*Koroğlu Destanı*" adıyla 1931 senesinde P. Naili Boratav'dan gelir. Eserde "Halep Kolu" sadece ismen geçmektedir. Koroğlu kollarının tasnifinin yer aldığı ilk çalışma ise M. Fahrettin Çelik (Kırzioğlu) tarafından yapılmıştır. Çelik, 1941 senesinde Kars ilinden yaptığı derlemelere göre Koroğlu kollarını 27 madde halinde tasnif etmiş ve *Halk Bilgisi Haberleri Dergisi'nin* 117'nci sayısında yayımlamıştır. Bu tasnifte "*Demircioğlu'nun Halep Kolu*" altıncı sırada bulunmaktadır (Çelik 1941:209-210). Akabinde Boratav 1946 yılında, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi'nde yayımladığı "*Doğu Anadolu'da Folklor Derlemeleri*" adlı makalesinde, 14 Koroğlu Kolu'ndan oluşan bir listeye yer

vermiş, bu listenin altıncı sırasını da “*Halep Kolu*”na ayırmıştır. Bu kollar aslında “Murat Uraz’ın vaktiyle 1928’de Erzurum Lisesi Müdürü iken Erzurumlu Âşık Mikdat’tan yazdırıldığı –ve aslı Karşlı Âşık Kılıççı Mustafa’ya çıkan- Köroğlu kollarıdır” (Boratav 1946:90). Boratav ve Çelik, tasniflerinde *Halep Kolu*’na sadece ismen değinmiş ancak metinlerine yer vermemişlerdir. Mehmet Kaplan, Mehmet Akalın ile Muhan Balı’nın 1973 senesinde, Erzurumlu meddah Behçet Mahir’den derleyerek oluşturdukları ve “*Köroğlu Destanı*” adıyla bastıkları eserde ise “Halep Kolu” mevcut değildir. Yine Ümit Kaftancıoğlu’nun halktan derlediğini söylediği, dört kol ile üç hikâyeden oluşan ve 1979’da “*Köroğlu Kolları Halk Destanları*” adıyla kitaplaştırdığı eserinde de durum aynıdır. Metin Ekici “*Anadolu Sahası Köroğlu Kollarının İsim ve Tasnif Meselesi*” adlı makale çalışmasında, bu kolun metinlerine rastlayamadığını söylemekte, hatta metnine ulaşamadığı için de tasnifine alamadığı kolların isimlerini (1998:240) “Köroğlu’nun Halep Seferi, Deli Kara, Kaytaş Kolu ve Kızıroğlu Mustafa Bey Kırım Seferi” şeklinde sıralamaktadır.

Doğan Kaya “*Türk Kültürü Dairesinde Köroğlu*” adlı son çalışmasında, metinlerine sahip olduğunu belirttiği toplam 159 kol adına yer vermiş, bunun 109. sırasına “*Köroğlu’nun Halep Seferi*”ni almıştır (Kaya 2016:9). Çalışmalarımız neticesinde bu kolun metinlerine sahip olduklarını ifade edebilen sadece iki araştırmacı tespit edilebilmiştir. Bunlar Boratav ve Do-

ğan Kaya’dır ancak Halep Kolu’nun metinlerine bu güne kadar çalışmaları sırasında yer vermemişlerdir.

Sonuç

Köroğlu anlatmalarından Halep Kolu’nun metnine bu güne kadar ulaşamamış olması Köroğlu çalışmaları adına önemli bir eksiklik olmuştur. Çalışmamızda Halep Kolu’nun Amasya varyantı ele alınarak bu eksiklik bir nebze olsun ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Gelecekte yapılacak yeni çalışmalar ile Halep Kolu’nun asıl metnine ve diğer varyantlarına ulaşılabileceği ve bu kol ile ilgili sürmekte olan belirsizliklerin de tamamen ortadan kalkacağı düşüncesindedir.

Halep Kolu Amasya Varyantı

Ey ağalar dinleyin beğler. Toptur silahların başı, onu taşıyamaz her gişi. Tüfek der ki ben hezerem, omuz başında gezerem. Yedi ördeğin ben gızıram. Gama der ki ben nazlıyam, goltuh altında gizliyem. Hançer der ki ben bıçağam, hepisinden ben alçağam, gaba tene çoh bataram. Zamanın asırında Çamlıbel’de gırk atlıyınan Köroğlu adında bir eşgiya gezeridi. Gezerkene günlerin birisinde bunun garnı açıhtı. Ağalar dedi arhadaşlarına. Dürbünü verin hele bir dolandırayım bahalım bir şey görünmuyo mu? Dürbünü gözüne aldı ki yamacda bissürü goyun var. Ağalar yamacda bissürü goyun gördüm. Bi goyun getirüp yiyek. İçinden birisi dedi ki, ağa sen duruken bize verür mi? Sen get sen getir biz yiyek. Köroğlu da bindi Girat’ının üstüne, onların yanından ayrıldı. Vardı çobanın yanına. Bereketli ola çoban dedi. Hoş geldin safa geldin. Selamunaleyküm, aleykümse-

lam. Çoban bize bir goyun vereceksin. Benimilen sen mi gazandın dedi çoban ona. Veremem. Çoban adım eşitmedin mi? Dedi yoh. Ey ben Köroğluyum. Çoban Köroğlu olsandı sen bana demeden sürüyü götürürdün. Çobanın sözü Köroğluna hoş geldi. Adam bir goyuna bir çobanı mı öldüreceğim ben. Döndü beğlerin yanına geri getti. Ne oldu dedi beğler? Canım bir goyuna bir çoban mı öldürerek dedim döndüm geri geldim. İçinden zırtabozun birisi kendinden emin sürdü atını vardı çobanın yanına. Lan çoban. Ha! Çabuk bize bu goyunu ver. Aha dutim aha getüreyim derken, eğer ben gidersem Köroğlu gızar ha dedi. Amman babam Köroğlu'yu bura bastırmadan al bütün sürüyü götür dedi. Bunnar goyunu getirdiler, yüzdüler, bozdular, kestiler, yediler. Bu Demircolu dedi ki bu goyunu getiren bizik, kesen bizik, yüzen bizik. Bu goyunun namı Köroğlu'nyan getmesin. Biz Köroğlu'nun yanından çıkak, bizim namımız yürüsün. Nasıl çıkacak dediler. Köroğlu'nun posduna otururum. Lüleye yüz gram da tütün basarım. Postda çekerkene o bizi goar. Demircolu Köroğlu'nun posduna oturdu. Lülesini ağzına aldı, çekerkene Köroğlu vardı. Ulan Demircolu, ağaysan ağalını bilirük etrafın varsa etrafını bilirük deyince 38 atlı çehtiler çıhtılar. Galdı bir Köroğlu bir de Eyvaz. 38 atlı Çardahlı Çamlıbel'in depesine çıhtılar. Bir bahatılar ki bir kevrancı çıhmış geliyor. Bu kevrancı soyarsak bize yeter dediler. Kevrancı geldi kevrancı soyacaklardı bunnar. Kevrancıbaşı yiğidimiş. Bunnarın 38'ini de bağladı. Demircolu dedi ki, yiğitliğini Hakk başışlamış, elimizi goynumuza salak, goynumuzu ayahlarımıza alak, varıp kevrancıbaşından yalvarıp para istetek. Ellerini goyunlarına duttular, go-

yunnarını da ayahlarına vererek kevrancıbaşına, senin ağalını, yiğitliğini Hakk başışlamış dediler. Sora kevrancıbaşı bunnarın 38'inin de atını verdi. Bunnarı birahtı. Bu sefer Demircolu ne dedi? Köroğlu'nun mağazasını biz gazandık, biz doldurduk. Gelin bunu yarak. Yarıdılar ve biraz ekmağlen birer top gumaş alıp çıhtılar. Ekmağleri yediler, gumaş topları galdı. Bu gumaş topları nerde satılır dediler birbirlerine? Halep'te. Haydin bahalım o zaman, Halep'e gumaş satmaya gidiyoruz dediler ve düştüler yola. Ennide Halep'e şehrin beri tarafına toplandı bunnar. Bir gavlü garar gıldılar. Dediler ki her birümüz bir sokağa dağılacak 37 gişi geri çıhip buraya gelecek. Birimiz şehirde galursak bu 37 gişi o bir gişiyi bıçahlayıp öldürecek. Kimse gerüde galmayacak. Hepbirden gararu verdiler. Demircolu gumaş topunu attan bir metre aşağı salladı. Bir sokahdan aşağı goyuverdi. Sokağın altından yoharı iki garı geldi. Birisi Gocagarı birisi gelini mi gızı mı bilemedi. Gocagarı mumayıp bu gumaşların satlıh mı? Diye sordu. Satlıh nene dedi. Gocagarı yanındakine Mektup Hanım gumaş topu satlıhmış şunu sana alah dedi. Mektup Hanım bahim deyince Demircolu iki parmağını gordü. Ahlı getti. Gocagarı atı bunun bacağına bağladı geçti getdiler. Merhaban nereden nereye derken 37 gişi oruya toplandılar. Ulan Demircolu nerde? Demircolu yoh. Haydin bunu arayak dediler. Aşağı Demircolu yoharı Demircolu derkene çocukların yanına vardılar. Çocuklara sordular ki, yavrum şehrinizde yazığ adam görmediniz mi? Birisi işte şorda Mektup Hanım'ın parmağını görmüş de bayılmış yatıyor dedi. Haydi, göster dediler. Çocuk gösterdi. Bunnarın kargıları vardı. Kargıları gaharak bunu galdırdılar. Ne

yatıyon gahsana dediler. Bu Demircolu dedi ki ben ağamın yanına gidecem. Ney? Ben ağamın yanına gidecem. Ulan gardaşım! Posda oturan senidin. Bunun yanından çıkak diyen senidin. Eger sen utanmadan giderisen biz de gideriz dediler. Bunnar görüştüler geldiler Çardahlı Çamlıbel'e yanaşdılar ki Köroğlu Gırat'ınan cirit oynuyor. Demircolu şindi boün bizi böyle görürse bu adam bizi öldürür dedi. Gelin ne yapah? Atların gemini boğazlarımıza takak. Ellerimizi goynumuza sokak. Burada böyle sürünedurak. O bizi görür gelir dedi. Atların gemlerini boğazlarına tahtılar. Ellerini goyunnarına sohtular. Orda öylecene sürünürkene Köroğlu bahtı ki bunnar geldi. Someye sürdü Gırat'ı bunnarın vardı yanına. Selamunaleyküm ağalar dedi. Aleykümselam dediler. Geldiniz mi? Geldik. Haydin herkeş odasına getsin dedi. Geldiler herkeş odasına indiler. Yeniden Köroğlu bunnarı başına topladı. Bi şöyle benizlerine bahtı ki hepisinden Demircolu'nun benizi bozuh. Ula içinizdeki en yüreklunuz en babayiğidiniz Demircolu'yudı. Bunun benzi bozulmuş. Buna siz ne yaptınız dedi. Hay ağam Halep şehrinde Mektup Hanım isminde bir gız gördü, düştü. Ondan böyle oldu benzi dediler. Ole deyince Köroğlu düşündü ulaann şindi şunnara sazınan mı söylim sözünen mi söylim? Canım sözden ne anlaycahlar sazınan söylim de sözünen gıymetin bilsinler dedi. Köroğlu aldı sazı sinasına, geldi sözünen binasına. Bahalım ne diyecek ağalar ne dinleyecek?

Ben gidiyom ta Halep'ten aşağı
Beline dolamış ipek guşağı
Yüz bin deve yükü gumaş döşeği.
Serin beğlere de taban gelende

Köroğlu da bulamadın ahtı bütününü
Eyvaz beslemez mi doksan yetimi
Yüz bin batman gader havan dütüünü
Beğlere içirün de taban gelende

Çamlıbel'dir de Köroğlu'nun arhası
Bozultur mu (hano) Eyvaz'ın tayfası
Yüz bin batman gader inan gayfesi
Beğlere içirün de taban gelende

Çamlıbel'dir de Köroğlu'nun arhası
Eyvaz'ı sürersen şahin görpesi
Yüz bin deve yükü Halep arpası,
Atlara yedürün de taban gelende.

Tokat kevranından duttum bahırı
İncitmeyin bir fuharayı fahırı
Tuna suyundan (hano) boz ırahıyı
Beğlere içirün de taban gelen de

Ne mutludur şu derenin ayağı
Ahmaz oldu ahey suyun ayağı
Demircolu'nu da haber edin giyevü
Çaldırın beğlere taban gelende

Dedi ve kesti. Ağalar ben Halep'e gızı almaya gideyom. Ben gelecem siz bu düğünü çalın bozmayın dedi. Peki, ey dediler. Köroğlu bindi Gırat'ın üstüne allasmarladuh dedi. Ardından bahtılar ki derelelerden sel gibi depelerden yel gibi ölmüş galmışın gibi tozup gidiyo. Bir beleğin başına çıktı. Andan bahtı ki Bolu beğleri birkaç yolun öünü kesmişler. Ulaaan Bolu beğlerinden gurtulursam bir daha bana ölüm yoh dedi. Bolu beğleri de dediler ki aha bize bir av geliya amma altındaki at eder 300 lira üstündeki terki eder 500 lira. İşte bu bize yeter dediler. Köroğlu sürdü Gırat'ı vardı Bolu beğlerinin yanına. Selam-aleykümselam dedükten sora sazın bir teline dohundu. Ula sazın da mı var senin dediler. Evet, sazım da var sözüm de var dedi. E al ba-

halım o zaman dediler. Köroğlu aldı sazı
sinasına geldi sözün binasına. Bahalım
ne diyecek Bolu beğlerine?

Çamlıbel'den aştüğımı görmüşler
Gıratımı da sekişinden bilmişler
Bu gelen de goç Köroğlu demişler
Yol verin gidelim Bolu beğleri

Gırat biliyon mu bura neredir
Şehitler mezarı sıra sıradır
Ganlı meydan dedükleri buradır
Bir Gırat'ı severüm bir de Ayvaz'ı

Ulan Gırat ile Eyvaz'ı methediyor her-
halde bu Köroğlu'dur vurun şuna dedi-
ler. Orda malagatten birisi dedi ki, ca-
nım ne Köroğlu'dur ne de bir şey onların
adını eşitmiş herif methediyor. Bu ele-
man iyi aşihmiş alsın bi daha dedi.

Bir dizgin eylersem yerler yırtulur
Guyruk galdıranda ey sağrın örtülür
Gırat'ın önden hangi canlı gurtulur
Fesimden dışarı sesim duymayım
Den Fadimeyim de babam size gıymayım

Ulan bu ne yapıyor bu gader adamı Fa-
dime yapıyor. Vurun şuna! Durun! Falan
derken gene içlerinden biri dedi ki, ca-
nım ellemeyin adam güzel aşıştır bıra-
hın çalsın dedi.

Bir dizgin eylersem yerler yırtulur
Guyruk galdıranda ey sağrın örtülür
Gırat'ın önden hangi canlı gurtulur
Fesimden dışarı sesim duymayım
Den Fadimeyim de babam size gıymayım

Yahu vurun herife bahın herif bizi Fa-
dime yapıyor deyince gene birisi canım
ellemeyin adam güzel aşıştır bira-
hın çalsın dedi.

Yohuş yoharu da davşan büküşlüm
İnişen aşağı keklik sekişlim
Anlı tas perçemlim (hano) göğsü nakışlım
Bir Gırat'ı severim bir de Ayvaz'ı

Yahu Gırat ile Eyvaz'ı methediyor. Bu
Köroğlu'dur dediler. İçlerinden canım
nedecen bu Köroğlu'ysa gelin bunu goy-
verek dedi. Bolu beğleri bunu goyverek
tutak derkene Köroğlu bahtı ki bunnar
bana uymecek gel en eyisi ben şunnara
bir para yüzün göstereyin belki paraya
bahıp bana uyarlar deyip aldı bi daha.

Üç yüz altun dikilidür kürkümde
İki ölçe yakın vardır terkimde
Gılıç galkan dahilür sırtımda
Bolu beği ben Köroğlu değilüm

Baba Köroğlu olmasan sen ne olursan ol
var sen yoluna get dediler. Tamam gor-
huttum ya dedi son kez aldı sazı.

Köroğluna gine yeni tav geldi
Alabülürseniz büyük av geldi
Bu arslan ölmedi (hano) gine sağ geldi
Fesimden dışarı sesim duymayım
Den Fadimeyim de babam size gıymayım

Dedi ve kesti. Ha biz Fadimeyük dediler.
Sahi mi sahi. Emme vardunuz şehirler-
de ey siz necisiniz demeyin ki biz Bolu
beğiyiz dersiniz çardan çoluhan eşidü-
rüm gulağınız üstüne dopuzu indürür
sizi öldürürüm dedi. Ağam demek dedi-
ler. Köroğlu ordan sürdü Gırat'ını sürdü
bir ovanın yüzüne vardı ki 39 kız yerde
esvab yuyor. Ordan da biraz govmuşlar
ötede bir Kel Gız esvap yuyor. Köroğlu
çevürdi yolunu Kel Gızın üstüne vurdu.
Köroğlu ulan bir su onlardan mı isteyim
bundan mı isteyim dedi. Şindik derler
ki dedi büyüklendi ondan istemedi bi-
zim yanımıza da varmadı derler dedi.
Verürse de vermezse de şu Kel Gızdan

isteyim dedi. Ondan sora tabi bu da eyi gız olsaydı bunnar içine gordı ama du bahim hele dedi. Sürdü Gıratını Kel Gızın yanına, aldı sazı sinasına geldi sözün binasına çalırkan su isteyecek bahalım ne diyecek.

Sular başında durursun
Nohta nohta söz olursun
Görenin ahlını alırsın
Dilber ver su içeyim

Dedi aldı Kel Gız

Sular başında saz olmaz
Gırım dilkisi boz olmaz
Bizim ilde nergis olmaz
Kör müsün in de iç su

Aldı Köroğlu.

Misafir geldim obana
Can feda olsun sedana
Gurban olam beğ babana
Dilber ver su içeyim

Aldı Kel Gız

Bizim elde löker çotur
Kimi acdır kimi tohtur
Ben öksüzüm babam yohtur
Kör müsün in de iç su

Aldı Köroğlu.

Hastayım attan inemem
İnem de geri binemem
Yolcuyum yoldan galamam
Kel Gız ver su içeyim

Aldı Kel Gız.

Bizim elde nergis biter
Gohusu âleme yeter
Hasta olan döşekte yatar
Kör müsün in de iç su

Hay pis gel sen. Eyi gız olsana şonnar seni içine gordu dedi. Kel Gız su virmedi. Köroğlu da onnarın yanına varmadı sürdü Gırat'ı indi Halep'e. Şehrin berü tarafına vardı ki bir Gocagarı bahırları takınmış suya gidiyor. Gız Gocagarı beni müsafır alır mıydın? Aman kaç seni alsam atına yerim yoh atını alsam sana yerim yoh. Gız Gocagarı aha sana bir avuç altın vereyim. Ya alırım atına da yerim var, sana da yerim var gel. Gocagarı bunu götürdü Gocagarı'nın bir ahırı var emma içerde iki adam atınan cirit oynuyor. Gırat'ı çekince guyrugu dışarıda galdı. Gocagarı buna yimek virdü. Yimek virdü ki ocahtan buca yimek virdü. Gutnu gumaş döşek serdi. Ye ye ac yat örtün örtün açlıh yat dedü. Sora Gocagarı'yanan muhabbete başladılar. Gız Gocagarı senin kimsen yoh mu? Yoh dedi Gocagarı Köroğlü'n'a. Sordu senin de benim de Allah'tan gayrı kimsem yoh. Ey Gocagarı seni bana nikâh etsek ya? Aman kaç dedi amma gözlerini de ayıhlamaya başladı. Gız Gocagarı bana körden çobandan kelden topaldan olmayınca garibim kimse varmıyor. E sen bilün o zaman dedi emme dışardan bir davul sesi geldi. Gız Gocagarı boün şehrin bir donanması mı var ki davul çalınıyor? Yoh bire herüf. Ya? Beyolu'nun bir nişannısı varıdı Mektup Hanım diye. E? Paşolu paraynan daş goydu ona düğün oluyor. Ey Gocagarı şu gumaş topunu al Mektup Hanım'a biraş gel. Aman bire herif beni bu elbiseynen oraya gorlar mı? Gız Gocagarı aha sana bir goşam altın. Get kendine gutnu gumaştan güzel bir elbise kestir ki Mektup Hamım'ın üstündekinden daha iyi olsun. Gocagarı getdi elbiseyi Köroğlü'nun dediği gibi kestürdi. Yeni elbiseynen eskisini değıştürdi. Gocagarı ceplerine altın doldur oraya va-

rınca Köroğlu'nun garısı geldi derler. Sağından sorana sağ cebinden altın ver solundan sorana da sol cebinden altın vererek get dedi. Orüya da varınca Mektup Hanım getürdüğü gumaşların satlıh mı hediye mi derse satlıh dersin. Fiyatını sorarsa fiyatını bilmeym senin gibi bir gızım var o gelir bildirür dersin. Efendim Gocagarı bu Mektup Hanım'a giderken elbise görmemiş gibi elbiseye baharak gidiyor. Altını maltını unuttu. Halayihlar da sandılar ki bize selam veriyor. Selamunaleyküm aleyküselam hanımefendi diye diye selamlaşdılar. Bu çıhtı Mektup Hanım'ın yanına. Gız Mektup Hanım boün düğünün oluyor. Bir gumaş topu buldum. Bu birine hediye amma bunu ne yapım? Getirün hele satlıh mı hediye mi? Satlıh. Fiyatı kaç? Fiyatını bilmeym. Sen gibi bir gızım var fiyatını o bilir. Ey sen get de gızın gelsin. Döndü geri geldi Gocagarı. Köroğlu ne oldu dedi? Gocagarı sen get de gızın gelsin diyor dedi. Ey Gocagarı şu altınları al götür de bana senin elbisen gibi elbise kestür ama senünkinden daha güzel olsun. Getdi Gocagarı biraz elbiselik kestürdü. Köroğlu bu garı elbisesini geydi. Peçeyi yüzüne çekti. Dopuzu goltuğuna aldı. Sazı da cebine soktu. Haydi bahayım Mektup Hanım'ın yanına vardı. Halayihlar iki tarafından çığırttılar. Köroğlu sağ yanına selam veriyor sağ cebinden bir altın veriyor. Sol yanına selam veriyor sol cebinden birer altın vererek gidiyor. Yoharı çıkınca Mektup Hanım buyur hanımefendi dedi. Köroğlu'nun altına bir masa atdı otursun diye de bir yolluh verdi. Daha sonra onun güzelliğinden etkilenerek eyvahh dedi bu gız vezire bilen gelin olur. Şindi Paşolu bunu görürse bunu alır beni almaz. Şunu bir başımdan gondereydim ya. Mektup Ha-

nım, hanımefendi güzele bahmak sevaptır dedi. Bir açılın da sana bir bahsak? Tamam bire Mektup Hanım. Kimse galmasın burda ben bir sana görüneyim. Öyle deyince bu Paşolu'nun garısı emir verdi. Kimse galmasın herkes çekilsinler. Herkes çekildiler. Mektup Hanım'la Köroğlu odaları iç içine iç içine açarakh gediıyorlardı. Son odaya gelince Köroğlu gapıyı kitledi garı elbisesini soyundu. Mektup Hanım bi geri bahtı ki gaşları bilek gibi bıyıkları balta sapı gibi bir adam soyunmuş. Sen is misin cis misin kimsin sen dedi. Ben ne isim ne de cisim yaradan Allah'ın guluyum. Ben Çamlıbel'deki goç Köroğlu dedikleri benim. Onun Köroğlu olduğuna Mektup Hanım inanmadı. Köroğlu'nun yedi yerinde yedi yarası var diyorlar dedi. Aha buyur dedi gösterdi. Buna inanmam yiğitmişsin dövüşmüşsün ondan olmuştur dedi. Ya başka? Altından tacı varmış onun. Aha buyur dedi gösterdi! Altından tacı da zengin olup almışsındır. Ya nolacakh? Köroğlu'nun sazi varmış. Sol yanına vurunca mercan oluyormuş sağ yanına vurunca saz oluyormuş. Buyur aha dedi. Bu garı inandım ki sen Köroğlu'sun demeye galmadı bunu duttu döşeğe vurdu. Bir de sağ yüzünden ısırıldı. Isırmasa laf geçiremeyecekti. Bunu ısırıldıktan sora bunnar muhabbete başladılar. Mektup Hanım dedi ki Köroğlu şindik Paşolu varırsa gelir seni de öldürür beni de öldürür. Gel seni sahlayım. Nereye? Dolaba gir. Ey dolaba ben sığsam sazım sıgmaz sazım sığsa dopuzum sıgmaz. Dopuzunla sen gir de sazi ben galdırırım. Köroğlu dopuzuynan bu dolaba girdi emme Paşolu varınca bi yahınlık görürsem ikinizi de topuzumla öldürürüm. Birden Paşolu tah tah gapıyı vurdu. Kim o? Benim Paşolu. Vay üç günüm galdı işte. Ne oldu

çalıyon? Gine mi geldin? Boün hastayım. Hâlbuki dolaptan gorhuyor. Canım her geliyem hastasın her geliyem hastasın. Boün gırk kese akçeye bir yüzük aldım. Bunu bari şu parmağına dahayım geçip gideyim. Parmağına dahtı gediyoum aha derkene sazı gördü. Gız Mektup Hanımın şuara mı çaldırıyon? Ey sen davulnan zurnaynan eyleniyon ben de şuaraynan deyince Paşolu beşey diyemedi. Yüzüğü dahmış da Paşolu elini atmış da Mektup Hanım'ı öpecemos. Dolaptan tu deyip de dopuzu sallayınca dolapta şişeyler vazolar camımış çarpmış gırlıdı. Hemen Mektup Hanım elde gumaş gaç dedi. Allah ilen ayrılmaya döşehten demüre demürden kapıya seyirterek bu çıhtı getdi. O çıhtıhtan sora Köroğlu da çıhtı dolaptan. Yüzüğü kendi parmağına tahtı. Yağlıgını da Mektup Hanıma bırtahtı. O da getdi. Halayihlar ulaştı. Lan bu nerden girdi nerden çıhtı? Biz buraları goruyoruh. Biz seni ağamıza astırırüh dediler. Ulan ağanız kimdir sizin? Paşolu'dur dediler. Ne veriya la? 40 lira. Aha size 80 lira veriyorum. Ooo ağamız sensin. Zaten dün geldik biz buraya. Ondan sora bu geldi Gocagarı'nın yanına. Eski esvaplarını giydi. Atına bindi. Torbasını dasını aldı haydin bahalım ata darı toplamaya çarşıya gidelim dedi. Merhaban nerden nereye derken halayihlar dediler ki biz bu parayı bundan ayrılırken bunun gapısında yemiyek, çıkah gapımızda yiyek. Nasıl çıkah? Diyek ki ulan Paşolu bizim gibi adamları beslemenden ise Gocagarı'nın bir olu var babayığit onu halayih et yeter deriz. Birden Paşolu geldi. Ulan Paşolu dediler. Buyurun dedi. Bizim gibi adamları sen niye besliyon ki? Yav Gocagarı'nın bir oğlu var ki bizden daha yiğit. Nerde? İşte filanca yerde. Acem içinde kendilerine

Tatar derlerimiş iki adam varıdı. Paşolu bu iki Tatarı gönderdi. Köroğlu'nu çarşıda buldurdu. Gocagarı'nın oğlunu sora sora buldular. Gocagarı'ya sordular oğlun nereye getdi? Amman gaçın ne olur ne gider. Beni alalı bir hafta oldu. Bir gün ossun goynumda yatmadı. Gız gişini sormuyoh oğlunu soruyoh dediler. Canım delü mü ne? Eski urbalarını giydi. Çarşıya atına darı toplamaya getdi. Çarşıdan aşaya endi. Çarşıya endiler ki Köroğlu başı kesik gaz gibi dönüyor. Lan abdal adam seni Paşolu istiyor dediler. Nerde? Gonağında. Anam beni doer, beni goar. Gidip anamdan izin alah sora giddek. Ondan sora bu bunnarı uzun süre yürüttü emme ulan abdal dediler sen biraz abdal gibisin usul usul selam vercehsin dediler. Gızın eski nişannısı Beyolu da orda oturuyor. Paşolu da orada oturuyor dediler. Seni doer. Usul olurum yav derdime ne olmuş ki benim dedi. Oraya vardı. Selamunaleyküm. Meğer ben de sizi tanımam düştü sandım düştü dedi. Sazının teline dohundu. Ulan sazın da mı var abdal senin dediler. Sazım da var sözüm de var dedi. Ey al bahalım. Canım ne alayım sair bayır söylerim beni doersiniz. Yoh doersiniz-domek derkene gızın eski nişannısı Beyolu dedi ki ulan abdal ırmak gıyılarındaki beyaz guşları gormedin mi? E gordüm. Ey bunun nişannısını Mektup Hanım'ı onnara benzetemen mi? Mektup Hanım'ı gormedim. Senden eşitdim. Bilmiyom ki dedi. Ole deyince Paşolu lan abdal dedi. Anamıza bacımıza some de bildüğün gibi söyle. Sana atına bir ölçek darı. Darıyı sezince bu yumışadı. Aldı sazı sinasına geldi sözün binasına bahalım ne diyecek ağalar ne dinleyecek desin mi şindi?

Bir çalaca gördüm de gınaleli var gınaleli var
Kemere sıhturmuş ince beli var ey
Bir zaman gonaştım (hano) datlu dili var
Ak kuğuda böyle teller olur mu?

Ulan bu nerden görmüş yav dedi Paşolu?
Buna bir ölçek darı verün getsin bu. Ne
diyon dedi Beyolu? Bir ölçek darı verin
bu gidecek dedi. Yoooh bu adam senin-
len gayrı kesti. Benden sana üç ölçek
darı söyle abdal dedi.

Paşolu da geldi gapıya vurdu.
İçeri girinci hatırın sordu (hey)
İnciden mercandan (hano) sazımı gördü
Ak kuğuda böyle teller olur mu?

Yahu orda bir saz dururdu bunun sa-
zıymışdır. Muhakkak benziya hem de.
Bunu goun gidecek bu şindik. Ney? Goun
gidecek. Beyolu dedi ki bu adam senin-
len gayrı kesti. Benden sana dört ölçek
darı buyur abdal söyle dedi.

Altan gaptım da dösşe vurdum
Ahşam sağ yüzüne bir nişan godum
Dolapta şişeyi (hano) gadehi gırdım
Ak kuğuda böyle teller olur mu?

Yahu bunun dediğinin aynısı orda oldu
bunu goun getsin. Duuuuuur dedi Beyo-
lu. Niye yav? Benden şuna on ölçek darı
verin de getsin. Paşolu dur dedi. Gayrı
ne var? Benden yirmi ölçek darı söyle
abdal gayrı kesti bu adam seninen dedi.

Yağlıgım onda da yüzüğü bende
İki buçuh saat eğlendin yanında
Datlı muhabbeti (hano) bu şirin canda
Ak kuğuda böyle teller olur mu?

Yav yüzük benim aldığım yüzüğe benzi-
yo. Beyolu dedi ki yav sen gudurmuşun.

Bu birine saz çalar dahilur bir yüzük.
Canım nedecen yüzüğünü şunu bunu?
Benden şuna otuz ölçek darı verin de şu
getsin dedi Paşoğlu. Beyolu dedi ki ben-
den kırk ölçek darı söyle abdal durma.

Altan gaptım da dösşe vurdum
Ahşam sağ yüzüne bir nişan godum
Dolapta şişeyi (hano) gadehi gırdım
Ak kuğuda böyle teller olur mu?

Vallaha dedim yemin ettim go şunu.
Dedi lan sen gudurmuşsun bu nassı orda
olsun? Felan canım benden kırk ölçek
darı ver şu getsin. Benden elli ölçek darı
söyle abdal durma dedi.

Mevlam izün versün aşururum dağları
Şen ederim bahçeleri bağları
Çohlarını gördüm (hano) sizin beğlerin
Ak kuğuda böyle teller olur mu?

Allasmarladuh dualarla. Hoş geldin safa
geldin abdal uğurlar olsun dedi Beyo-
lu. Paşolu söylemedi de Beyolu söyledi.
Paşolu susdu. Ulan bizim ambarın ağzı-
nı açın da dedi Beyolu. Bu ne gader at
darısı götürürse götürsün. Onun atının
torbası da az alıyordu. Bir kilo darı aldı.
Mercümanın altına endi, azını aşaya çe-
vürdi. Döke döke Gocagarı'nın evine var-
dı. O şehirde ördek, culuh, gaz, tauh ne
gader varsa darıya söğürttiler. Köroğlu
vardı Gocagarı'nın evine. Gız Gocaga-
rı şu yüzüğü al Mektup Hanım'a bira
da gel. Gocagarı yüzüğü aldı Mektup
Hanım'a birahtı geldi. Merhaban ne edi-
yon diyerek Gocagarı'ya Köroğlu dedi ki,
Gocagarı ben seni almam. Niye alman?
Ey ben senin pezevenk başın mıyım?
Günde on kere varıp geliyom Mektup
Hanım'ın yanına. Şindi al kireşli gona-
ğı kafana yiterim senin beni almazsan.

Amman Gocagarı öyle deme de sana zorlu türkülerim var. Söyleyim eyi mi? Köroğlu'nun gocalmaz türküleri vardır olur dedi. E hadi bahalım dedi aldı sazı sinasına geldi sözün binasına bahalım ne diyecek Gocagarı'ya?

Ben bir Gocagarı aldım
İkinik bir danası var
Ahşama bişirür tauh
Sabaha kaynanası var

Gocagarı horuzlanur
Gelin dedükçe kızlanur
Önünde garpuz gizlenir
Ardında pusanesi var

Gocagarı dişin göük
Öpemiyou yüzün soyuh
Ahşama bişirür tauh
Sabaha kaynanası var

Dedi aldı Gocagarı

Nezleden doküldü dişim
Gırk kız eder benim işim
Daha gencecüktür yaşım
Goca değül gencim ben

Aldı Köroğlu

Başına çeken mitili
Söylersen çihardın çitili
Alt yanın ister fitili
Almam seni Gocagarı oy oy

Almam yarenliğini biraş kötü söylerem.
Amman Gocagarı eyi türkü söyleyim o zaman. Dilim kaydı dedi.

Başında bitler yarışur
Çenen burnuna garişur
Yağrın yahana bulaşur
Almam seni Gocagarı

Daha o yarenlikte misin dedi. Sazı gıram dedi. Amman Gocagarı sazım elimin değneği eyi türkü söyleyeyim öyleyse sana haggaten unuttum dedi

Gocagarı yaşın yetmiş
Tummanda sadırın dartmış
Döşekte gavaran artmış
Almam seni Gocagarı oy oy

Almam yarenliğini biraş diyom sana. Hele Gocagarı dur öyleyse. O zaman eyi türkü söylim sana.

Gocagarı seni alan ne eder
Alır melmekete gider
Satar da kârını ne eder.
Alam seni Gocagarı oy oy

Alam deyince dillerini seveyim bunu desen de beni bunaltmasan olmaz mıydı? Emme Gocagarı seninlen bir gavlüm var. Nasıl? Gırat hamladı. Ben Gırat'ın hamlığını alim. Sen de ötemizi berimizi hazırla. Seni gelürken terkeye atayım da geçeh gidek. Peki ey. Oün de Mektup Hanım gırk gızınan hasbahçeye çıtı da güççük bacısı dedi ki, bacım sen boün-nerde sararıp soluyon. Şu çeşme olmuş suyu azcılı elini yüzünü bir yu. Mektup Hanım elinin yüzünü yüzüne çalaca sırada Köroğlu çitin bir yanına dikildi. Güççük bacısı dedi ki bacım boün rüyamda seni boz bulanık bir su aldı gottü. Herhal sen gedicehsin? Sana bir türküm var. Söyleyim de greylesen get dedi. Orda elinde sazı youdu da bu saçlarını memelerinin üzerine uzattı. Öylecene çaldı. O da desin mi?

Hasbahçadayı selvim çınar
Anam duyar sana yanar
Bey babam tahtından ener.
Gel bacım getme gurbete

Zalım gurbet elin gahrı
Ya çekilir ya çekilmez.

Hasbahçadayıh selvim gavak
Gel bacım sevdanı bırak
Gideceğin yollar ırak
Gel bacım gitme gurbete

Zalım gurbet elin gahrı
Ya çekilir ya çekilmez

Dedi aldı mektup hanım

İhrar verenler dönmesin
Anam duyarsa yanmasın
Bey babam tahdan enmesin
Gelin kızlar helal eylen
Bey babama selam söylen

Dedi aldı güççük bacısı gedeceni sezdi

Hasbahçadayıh selvim söğüt
Gel bacım vereyim öğüt
O nişannın bundan yiğit
Gel bacım getme gurbete

Zalım gurbet elin gahrı
Ya çekilir ya çekilmez.

Dedi aldı mektup hanım

Hasbahçama dayanamam
İhrar vermişim dönemem
Yolcuyum yoldan galamam
Gelin kızlar helal eylen
Bey babama selam söylen

Köroğlu dedi ki benim bahçaları methedeyim şuna. Endürdi sazı.

Bir bahçam vardır ki de buna nolacah
Boyuk çevren dahi halen dolacah
Dört yanında altın köşkü olacah
Ver elini de bin Gırat'a gidelim

Bir bahçam vardır ki de bundan mahaza
Hint gumaşını verdim makasa hey
Çürüttüm sözünü hey behey geveze
Ver elini de bin Gırat'a gidelim of

Dedi elini atdı Mektup Hanım'a bindirdü
Gırat'ın üstüne. Gırat'ı depte Gırat yorümedi. Eyvaahh Gırat edecen bu muydu bana? Oün de Paşolu'nun traş günüydü. Gapısının önünde bir yandan traş oluyor bir yandan da dolanıyordu. Çevürdü Paşolu'nun gapısının yanına vardı. Paşolu'nun gapısına dikildi. Aldı sazı sinasına geldi sözün binasına. Bahalım ne diyecek Paşolu? Mektup Hanım terkide.

Ezelden bile dim de ben sana kini
Garşılıhlu yapıdurmışım ben hanı
Terkime almışım (hano) Mektup Hanım'ı
Allasmarladuh derim Paşolu

Çamlıbeli sorarsan bir güççük çiftlik
İçinde yayılır doksan bin etlik
Terkime almışım (hano) gınalı keklik
Allasmarladuh derim Paşolu

Dedi çevirdi Gırat'ı haber verdi. Gırat yörüdü. Türkçesi tükendi herifin. Hatırımı sayan yörüsün gurtarmaya deyin emir verdi Paşolu. O şehirde derviş asasıyan, çiftçi masasıyan kimse galmadı Köroğlu'nun peşine seyürttü. Şehürden dışarı çıhınca dedi ki, Mektup Hanım bu şehrün en yürekli en yiğit en gabadayısı kim? Mektup Hanım dedi ki Kiziroğlu Mustafa Bey'den gayrasını şamarımla goalaram. Öyle deyince Köroğlu, Kiziroğlu Mustafa Bey topuz gavgasında benim topuzum gelince ne edeceğini bilmedi. Eee? Tersledi idi. Birden önden sökmüş Kiziroğlu Mustafa Bey geldi. Lan Kiziroğlu Mustafa Bey. Ne? Ulan benim topuzun elinden topuz gavgasında neler

çekiyodun. Yedi kere terslediğün ahlım-
da değül mi? Deyünce vay ağam Köroğlu
sen misin? Geçin obürünün başucunda
ölmeden Köroğlu'nun ayakucunda öl-
mek iyidir. Geçti onnara. Ona mı geçti?
Neden geçti? Birden atıynan sökmüş
bi yanni traş olmuş bi yanni da tarş ol-
mamış Paşolu geldi. Paşolu'nu gattı
Gırat'ın önüne çala-batıra Allah gurtar-
ra bir belenden yoharu goaladı. Paşolu
bir sarpa kendini sapıttı gurtardı. Ulan
maldan da olduh garıdan da olduh. Az
daha datlı candan da olacahduh. Kendi
başını yesin, garısını da gızı da gelin geri
dönek dedi. Döndüler geri. Mektup Ha-
nım ile Köroğlu bir ovanın yüzüne endi-
ler. Köroğlu dedi ki, Mektup Hanım ben
buradan giderim ama uyhusuzum. Gırat
açtır. Gırat biraz yesin. Ben biraz uyuya-
yım öyle gidek. Gargıyı gahti. Eğri kılıcı
çiharttı ikisinin arasına uzattı. Namah-
rem saydı kendüne. Metup Hanım Hay
Hakk dedi. Bu kendine götürmüyor beni.
Başladı ağlamaya. Mektup Hanım ağlar-
kene gözünden Köroğlu'nun yüzüne bir
damla yaş doküldü. Köroğlu irkildi. Gız
Mektup Hanım yağmur mu yağıyor? Yoh
dedi gözünü sildi. Mektup Hanım heral
kederlendin sana bir türküm var söyle-
yeyim de geçek gidek. Aldı sazı sinasına
geldi sözün binasına bahalım ne diyecek
Mektup Hanım'a?

Odalar yaptırdım da birtek direklü
Sıvalar vurdurdum yeşil boyaklı
Demircolu derler (halo) benden yürekli
Verecem seni ol ahtım vardur
O da benden daha babayığittir

Dedi atına bindi. Çardahlı Çamlıbel'e
yanaştı. Beylerin içinde en kötülerini Köse
Kenan idi. Ağamız geliyor haydin garşı-

layah dedi. Aha buna verse varurum. He-
pisi yiğit idi. Gelen geldi aha buna verse
varırım aha buna verse varırım. Bunu
bir odaya indirdüler. Pencereden başını
çiharttı bahıyori. Bir bahtı bir atlıyı
söktü aha bu gelen senin nişannın dedi-
ler. Bahtı ki ötekilerinden iyi. Aha o beni
buldu ben onu buldum. Demircolu bir
bahtı ki Mektup Hanım gelmiş bahıyor.
Oraya gine bayıldı düştü. Buna gelen
bir şamar giden bir şamar. Ulan bunun
elinden ekmah yemeycen mi su içmeycen
mi? Çocuk kaç zaman öte getmeycen mi?
Dedi yok. Köroğlu dovdüğünlen galmadı
yeniden duğün yaptı. Bunnarı muradına
erdirdi. Burada bitti Köroğlu'nun naiyeti
vesselam.

NOTLAR

- 1 Derlemeci: Hünkâr Mehmet İnan (20) aynı zamanda Nebi İnan'ın torunudur.

KAYNAKÇA

- Boratav, Pertev Naili. "Doğu Anadolu'da Folklor Derlemeleri". Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt: IV, Sayı:1, ss.85-95, 1946.
- Ekici, Metin. "Anadolu Sahası Köroğlu Kollarının İsim ve Tasnif Meselesi". Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, İzmir: Sayı: 2, s.235-240, 1998.
- Karadavut, Zekeriya. Köroğlu'nun Ortaya Çıkışı. Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları, 2002.
- Kaya, Doğan. Türk Kültürü Dairesinde Köroğlu. Alato Academic Studies, Sayı:4, s.89-96, 2016.
- Kırzioğlu, M. Fahrettin. "Kars ve Çevresinde Köroğlu'na Ait Anlatmalar". İstanbul: Halk Bilgisi Haberleri Dergisi, Sayı:117, s.209-214, 1941.